

Budapestre vonatkozó újságcikkek

796:613.4

Szerző:

Cím: *Villák és nyaralók*

Hely

Idő

1915

Forrás: *Bpesti hírlap*

Személy

Bp.

1915 VII. 1.

Helyszám

(Hely)

(Idő)

(Köt. v. füz.) (Oldal)

Villák és nyaralók.

Ilyenkor, nyár idején, áll boszút az édes anyaföld a budapesti emberen mindazért a megcsufoltatásért, a mit rajta ősznek és tavasznak évadján elkövet. Az ébredő és haldokló természet rezignáltan türi testén a barbár pallérok turkapiszkálását; némán nyugszik bele, hogy otromba és izléstelen villákat és családi házakat zsufojjanak össze a hátán, de nyáron aztán duplán fizeti vissza a kölcsönt. A ki meghallja a nyaralók felől a boldog város felé szálló sóhajokat, meg kell hogy értse: micsoda diszharmónia választja el a zöldbe menekülő városi embert attól a kis zugtól, hová éppen zaklatott idegeinek lecsillapítására szalad. A pesti ember nyaralásának gyönyörűsége igazán nem fenéki tejfél s ennek nem éppen csak az apró nyári kellemetlenségek az okai, a melyek oly hálás témát adnak a humoristáknak.

Egyébként még azoknak a bizonyos apró kellemetlenségeknek a gyökere is tavasszal és ősszel kezd sarjadzani, mikor — építeni kezdik a villákat s nyaralókat. Mert nem igaz, hogy az ember távolodott el a természettől — a modern ember közelebb áll hozzá, mint a primitívek valaha is álltak — csak néhány rossz építőmester. És a pesti ember azért feszeng oly kényelmetlenül a maga nyaralójában s azért vágyik vissza még a gyilkos levegőjű városba is a *zöldből*, mert a Hűvösvölgytől Herkulesfürdőig s a Tátrától Tusnádig mind egyformán kellemetlenek a vonatról oly pittoreszk pirostetejű házak. Mintha építészeink esztétikai tudása megállott volna annál a banális axiómánál, hogy: a zöld keretből, melyet a természet ad, festőien válassz ki a piros háztető. Hogy egy ugynevezett családi háznak, villának, vagy nyaralónak úgy kivül

mint belül alkalmazkodnia kell a helyi klimához, s tájhoz, saját fekvéséhez, s lakója egyéni szükségleteihez, minderről alig van sejtelve annak a nagyrészt vidéki építőmesternek, a kik ezekkel a festő piros tetőkkel a szép szűz zöldet megcsufolják.

Még Pesten és környékén is sokkal több a nyaralók között a lelketlen másolat, mint az egyéni invenció. Látunk egy sereg északi, vagy — mondjuk — germán stílusú családi házat, a jellemző magas észak tetővel, melynek ott, a hol ez a stílus született — Angliában — megvan a maga gyakorlati értelme is, de nálunk tartalmatlan kópia csupán. Látunk villákat, melyek egészen szabadon állanak minden oldalról, de azért senki sem gondolt rá, hogy például csak a *silhouette* bája is érvényesüljön. Látunk fölmasiroztatott ablakokat, hogy a ház ez által az olasz *palota-facade* hamis karakterét nyerje s vakablakot ott, a honnan — legszebb lenne a kilátás. És — a mi a legkétségbeejtőbb — praktikus és otthonos berendezés helyett ott terpeszkedik vagy a kényelmetlen, olcsó paraszttutor, (a mi végre is csak dekorációnak szép, de éppen nem való állandó használatra) vagy a városi uri szoba, hogy az első a ház urának, az utóbbi az asszonynak keserítse el az életét.

Igaz — és ez az egyedüli mentsége a mi elmáradottságunknak is — hogy a modern architektura sokkal kevesebb modernit termel, mint például a piktúra. S még ez a kevés sem éppen a legszerencsésebb stílusok közül való. Pedig — főleg az angol realista iskola — annyira öntudatos és egészséges *home-stílust* produkált már, hogy a praktikus és szép harmóniájának egy-egy szerencsés típusát bizvást könnyűszerrel megtalálhatná, a ki keresi. Ám a mi háziuraink jónézszt rábizzák magukat az első bécsi kosztont hizott pallér sekélyes fantáziájára s aztán ilyen-

kor, nyár évadján, csodálkoznak, hogy a nyaralók Pestet mégis csak szebbnek találják Budakeszinél, azaz, hogy még Pestet is szebbnek találják, mint a milyen a *zöld*. A festői piros tetők — melyek a vonatról ott pittoreszken integetnek — óh, csodák csodája! — magukban még nem boldogítanak s a pallérfantázia szülte kicsapongások az első esős napon szétpattannak, mint a buborék. Mert az anyaggal való könynyelmű paráználkodás még a festészetben és a szobrászatban is megboszulja magát, hát még az építőművészetben, melynek a praktikus cél, melyet szolgálnia kell, még szűkebb korlátokat állít föl, mint a másik két testvérművészetnek.

Ezért szállnak a nyaralók felől irigy sóhajtások felénk, mi *boldog* pestiek felé, kiknek nem kell nyaralunk a zöldbe épített piros tetejű villák pittoreszk fedele alatt . . .